

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarini boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globallashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abduraim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зоҳир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зоҳир Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
K. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

TO'QIMACHILIK KORXONALARINING INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVIDA DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING AHAMIYATI

Todjimamatova Mashxura Erkinovna

Toshkent amaliy fanlar universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada inqiroz, inqiroz tufayli yuzaga keladigan muammolar va ularni oldini olish, uning sabablarini o'rganish, bu jarayonda iqtisodiyotning davlat tomonidan boshqarilishiga oid yondashuvlar, inqirozga qarshi boshqaruvda davlat siyosatining ahamiyati, iqtisodiyotga davlat aralashuvining tarixiy tajribalari, jahon miqyosida inqirozga qarshi davlat boshqaruvini o'rganish va to'qimachilik sanoati tarmog'ini rivojlanishidagi inqirozga qarshi boshqarish omili sifatida davlatning roli haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: inqiroz, inqirozni boshqarish, inqirozni oldini olish, davlatni iqtisodiyotga aralashuvi, inqirozga qarshi davlat boshqaruvi, inqirozga qarshi siyosat, inqirozga qarshi choralar, to'lovga qobiliyatsizlik, korxona raqobatbardoshligi, bankrotlik.

Abstract: This article examines the issue of the crisis, the problems caused by the crisis and their prevention, examines its causes, examines approaches to public economic management in this process, the importance of public policy in crisis management, the historical experience of state intervention in the economy, the study of crisis management on a global scale and mentions the role of the state as a factor in crisis management in the development of the textile industry.

Key words: crisis, anti-crisis management, anti-crisis prevention, state intervention in the economy, anti-crisis public administration, anti-crisis policy, anti-crisis measures, insolvency, competitiveness of the enterprise, bankruptcy.

Аннотация: В данной статье рассматривается вопрос о кризисе, проблемах, вызванных кризисом, и их предотвращении, исследуются его причины, рассматриваются подходы к государственному управлению экономикой в этом процессе, значение государственной политики в антикризисном управлении, исторический опыт государственного вмешательства в экономику, изучение антикризисного государственного управления в мировом масштабе и упоминается роль государства как фактор антикризисного управления в развитии отрасли текстильной промышленности.

Ключевые слова: кризис, антикризисное управление, антикризисная профилактика, вмешательство государства в экономику, антикризисное государственное управление, антикризисная политика, антикризисные меры, несостоятельность, конкурентоспособность предприятия, банкротство.

KIRISH

Dunyoning ko'plab mamlakatlarining iqtisodiy rivojlanish tarixini tahlil qilish, ishlab chiqarishning chuqur pasayishi, moliyaviy notinchlik, ommaviy ishsizlik, keskin ijtimoiy va siyosiy mojarolarni boshdan kechirganliklarini ko'rish mumkin. Qiyinchilik va katta xarajatlarga ega bo'lgan ba'zi mamlakatlar, birinchilardan bo'lib, iqtisodiy inqiroz tufayli yuzaga kelgan muammolarni yengib o'tadi, ba'zilari esa iqtisodiy va ijtimoiy notinchlik bilan muvaffaqiyatli kurashish oqibatida qisqa vaqt ichida o'zlarining iqtisodiy va ijtimoiy tizimlarini keskin inqiroz sharoitlaridan olib chiqishga muvassar bo'ladi.

Bugungi kunda jahondagi moliyaviy iqtisodiy inqirozlar ko'plab mamlakatlarning ijtimoiy-siyosiy taraqqiyotiga o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Jahon mamlakatlari buni global muammolardan biri –deb hisoblaydi va asosiy e'tiborni muamoni yechimiga qaratmoqda. Iqtisodiy inqirozga qarshi kurashish ko'plab olimlar, mutaxassislar, ekspertlar tomonidan o'rganib chilmogda.

Inqiroz-taraqqiyotda orqaga ketish, tanazzul. Har qanday obyekt o'zining rivojlanishi mobaynida paydo bo'lish, ulg'ayish, pasayish va halok bo'lish bosqichlaridan o'tadi. Har qanday tizim (obyekt)ning nisbatan yuqori darajada shakllangan holatidan quyi darajadagi holatga o'tish jarayoni inqiroz davri deyiladi. Ijtimoiy tizimlardagi inqirozlarga differensial yondashish kerak. Iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy, ma'naviy sohalaridagi inqirozlar, odatda, mustaqil ro'y beradi, ba'zan esa hammasi kompleks tarzda baravar bo'ladi.

Jahon bankining ma'lumotlariga ko'ra, jahon iqtisodiyoti oxirgi 50 yilda to'rt marotaba tashqi qarz to'loqini boshidan kechirdi. Shundan, dastlabki uchtasi inqirozlar bilan yakunlandi. Ularning oxirgisi sifatida 2010-yildan buyon rivojlanayotgan mamlakatlarda qarz to'loqini - o'zining eng yuqori cho'qqisiga chiqdi. 2018-yilda jami qarz 54 foiz punktga oshdi. Joriy past foizli stavkalar yuqori qarz muammolarini bartaraf etishda asosiy vosita bo'lishi mumkin.

Hozirgi kunga qadar iqtisodiy inqirozlar turli moliyaviy instrumentlarning nobarqarorligidan kelib chiqqan shu bilan birga oxirgi paytlarda ro'y berayotgan inqirozlarni yuzaga kelishi tamomila o'zgacha tus olmoqda. Hozir iqtisodiy inqirozlarning kelib chiqish sabablarini o'rganamiz.

Korxonalarning inqirozga yuz tutishiga sabab biri inqirozga qarshi chora tadbirlarni o'z vaqtida ishlab chiqilmaganligi, korxonaning istiqbolli rejasining amaldagi holati zamon talablariga javob bermaganligi, ishlab chiqarilgan mahsulotlarning sifati va iste'mol darajasining pastligi yoki yaroqsizligidir.

Davlat hokimiyati organlari va tashkilotlar rahbariyati inqiroz hodisalarining oldini olish va korxonalarning barqaror mavqeini ta'minlash vazifalariga duch kelmoqdalar, chunki ba'zi tashkilotlarning bankrotligi ko'pincha boshqalarning to'lov qobiliyatining yomonlashishiga olib keladi va zanjirsimon vaziyatni yuzaga chiqaradi. Inqirozga qarshi choralar tizimi yordamida inqiroz hodisalarining oldini olish yoki ularning tashkilotlar faoliyatiga ta'sirini yumshatish muammolarini hal qilish mumkin.

Inqirozni boshqarishning asosiy maqsadi uzoq vaqt davomida tashkilotning raqobatbardoshligini ta'minlash bo'lishi kerak, bu ishonchli moliyaviy barqarorlikni saqlab qolish bilan, korxona oldidagi majburiyatlarni bajarish va kelagakdagi rivojlanishi uchun etarli mablag' olish imkonini beradi.

Ishlab chiqarish korxonalarning to'lovga layoqatsizligi muammosi bozor munosabatlarining ko'plab subyektlarini tashvishga solmoqda. To'lovga layoqatsizlikni obyektiv baholash moliyaviy nochorlikning dastlabki diagnostik tahlili yordamida berilishi mumkin, bu esa to'qimachilik korxonalarning moliyaviy ahvoli yomonlashuvining asl sababini aniqlashga imkon beradi.

Korxona o'z-o'zini moliyaviy axvolini yaxshilashga harakat qilish uchun mablag'larning etarililigini ta'minlashga imkon beradigan aniq tadbirlarni ishlab chiqish zaruratiga duch keladi. Diagnostik tahlil korxonaning inqiroz holatining sabablari va undan chiqishning mumkin bo'lgan yo'llari to'g'risida ma'lumot berishga mo'ljallangan bo'ladi. Rasmiy ravishda, tashkilot to'lovga qodir bo'lmaganda bankrot bo'ladi, shuning uchun korxonaning likvidlik darajasini boshqarish inqiroz menejerining asosiy vazifasidir.

Mamlakatimizdagi iqtisodiy o'zgarishlarning hozirgi bosqichida bankrotlikning oldini olish mexanizmlarini ishlab chiqish zarur. To'qimachilik sanoat korxonalarning iqtisodiy nochorligini bartaraf etish uchun korxonalarning to'lovga layoqatsizligi darajasini nazorat qilish zarur. Binobarin, inqirozni boshqarish mexanizmini shakllantirish tobora ko'payib borayotgan bankrotliklarning oldini oladigan vositalardan biri bo'lishi kerak.

Yuqorida aytilganlarning barchasi mavzuning dolzarbligini tasdiqlaydi va korxona inqirozining sabablari, tabiati va chuqurligini baholash, inqirozga qarshi boshqaruv dasturni ishlab chiqish, uning bajarilishini nazorat qilish va baholash uchun maxsus usullardan foydalangan holda tizim jarayonini chuqur o'rganish zarurligiga olib keladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR

Inqirozni boshqarish – bu tashkilotning maqsadlariga va uning rivojlanishining obyektiv tendentsiyalariga mos keladigan, inqirozning oldini olish yoki uni bartaraf etishga mo'ljallangan jarayondir ^[1].

Inqirozni boshqarish-bu boshqaruvning bir turi bo'lib, u o'ziga xos texnologiya sharoitlari bilan ajralib turadi. Agar biq qancha lug'atlarni qarab chiqadigan bo'lsak, "inqiroz" so'ziga quydagicha ta'riflar berilgan.

Inqiroz – bu juda qiyin yoki xavfli vaziyat.

Inqiroz – o'ta xavfli yoki qiyin beqaror vaziyat.

Inqiroz – bu juda salbiy oqibatlariga tahdid soladigan beqaror vaziyat.

Inqiroz – bu keskin salbiy o'zgarishlarga tahdid soladigan beqaror yoki tanqidiy holat ^[2].

Inqiroz – bu biror narsa yoki kimgadir bir yoki bir nechta o'ta jiddiy muammolar ta'sir qiladigan vaziyat.

Inqiroz – bu qiyin yoki xavfli vaqt bo'lib, uni tezda hal qilish kerak.

Inqirozni boshqarish-bu inqirozni oldini olish uchun korxonaga maqsadli ta'sir qilish va inqiroz yuzaga kelgan taqdirda uni ma'lum (doimiy emas) vaqt ichida lokalizatsiya qilish ^[4].

Inqirozbu ishlab chiqarishning ichki ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlari, shuningdek, korxonaning tashqi iqtisodiy muhit munosabatlarining keskinlashuvidir ^[3].

Inqirozni boshqarish-bu kompaniya rahbarlari tomonidan inqirozning asosiy alomatlarini tahlil qilgan holda, inqirozning oqibatlaridan paydo bo'ladigan yo'qotishlarni taxmin qilib, samarali harakatlar qilishlari mumkin bo'lgan kompaniya boshqaruvidir.

Inqirozning yuzaga kelish sabablari, korxonalardagi inqirozlarni boshqarish muammolari xorijiy olimlardan T.Sinxa va Ch.Kastolarning tadqiqotlarida, tashxislash va inqirozga qarshi boshqaruvni prognozlashtirishning metodik jihatlar E.Al'tman, U.Biver, F.Bea, A.Makmin, D.Marshall, A.Tompson, Dj.Evans va boshqalarning ishlarida tadqiq etilgan.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi mamlakatlari olimlari: E.M.Korotkov, Ye.P.Jarkovskaya, K.V.Baldin, R.A.Popov, O.Yu.Patlasov, A.A.Belyaev, Ye.A.Faynshmidt, A.A.Gershanok, V.A.Gorbov, N.A.Lvova, K.V.Kondrateva, E.Ch.Shadueva va boshqa ko'plab mutaxassislarning asarlarida inqirozga qarshi boshqaruvning nazariy asoslari, inqirozga qarshi boshqaruv mexanizmi va inqirozga qarshi boshqaruvda tashxislash masalalari o'rganilgan.

O'zbekistonda iqtisodiy nochorlikni bartaraf etish, inqiroz sharoitida ishlab chiqarishni rivojlantirish, inqirozni bartaraf etish, sanoat korxonalarida risklarni boshqarish va korxonalarda inqirozga qarshi boshqaruvning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish, to'qimachilik korxonalari raqobatbardoshligini oshirish, ishlab chiqarishni diversifikatsiyalashni boshqarish masalalari B.Yu.Xodiev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'afurov, D.N.Raximova, N.Q.Yo'ldoshev, A.V.Vahobov, N.X.Jumaev, M.S.Ashurov, J.X.Kambarov, R.D.Alladustov va boshqa olimlarning ilmiy asarlarida o'z aksini topgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida qiyosiy tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, tizim tahlili, ilmiy abstraktsiya va boshqa usullar keng qo'llanildi. Inqirozga qarshi boshqaruv bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlarning ishlari o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bilamizki, bozor iqtisodiyoti sharoitida bozorning muhim elementi bu narx bo'lib, narxning shakllanishi bozorda talab va taklif qonunlari asosida ro'y beradi. Klassik iqtisodchilar tomonidan ilgari surilgan bozor xech kimning aralashuviz, o'z-o'zini tartibga solib turadi kabi g'oyalari XX asrga kelib o'z kuchini yo'qota boshladi.

M.Keyns birinchilardan bo'lib, mukammal iqtisodiy o'sishga erishishni faqat davlatning iqtisodiyotga aralashuvi ta'minlay olishi mumkinligi to'g'risidagi g'oyani ilgari suradi. Birinchi marotaba inqirozni tartibga solishni davlat doirasida olib borish, AQSHda 1930-yillarda sodir bo'lgan "Buyuk turg'unlik" nomini olgan inqiroz sharoitida yuzaga kelgan. O'sha paytlarda Keyns AQSHning prezidenti Ruzveltni maslahatchisi bo'lib ishlagan.

U inqirozga qarshi kurash vositasi sifatida davlat xarajatlarini ko'paytirish g'oyasini ilgari surdi. Uning fikricha, davlat buyurtmasini bajarish uchun ishchi qo'llar talab qilinadi va ular bu bilan o'z ehtiyojlari uchun kerakli narsalarni sotib olishga mablag'ga ega bo'ladi. Tovarlar sotiladi, korxonalarda ishlab chiqarish to'xtab qolmaydi. Aksariyat hollarda ko'rishimiz mumkinki mamlakatlarda davlat xarajatlarning milliy ishlab chiqarishdagi ulushi, mamlakat qancha boy bo'lgani sari shuncha yuqori bo'ladi. Shuni ta'kidlash kerakki, AQSHda biznes va bozorni ken ko'lamda qo'llab-quvvatlash amalga oshiriladi va davlatni iqtisodiyotga aralashuvu kam kuzatiladi.

Davlatning inqirozga qarshi iqtisodiy siyosatning fiskal, pul-kredit, tarkibiy (davlat korxonalari mulkini xususiylashtirish jarayoni orqali), sanoat, innovatsion, tashqi-iqtisodiy va ijtimoiy siyosatlarda ko'rishimiz mumkin.

Inqiroz davrida davlat boshqaruvi mavjud vaziyatlarga qarab o'zgarib borishi samarali hisoblanadi. Davlat tarmoqlar va korxonalar ustidan nazoratini kuchaytirgan holda mahsulot ishlab chiqarish va taqsimlash sohasida boshqaruvni markazlashtirishga harakat qiladi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, inqiroz sharoitida davlatning roli sezilarli darajada oshadi.

Davlatning mamlakat iqtisodiyotida ishtirok etishining birinchi misollaridan biri XV asr oxiri – XVI asr boshlariga to'g'ri keladi. Tudorlar sulolasi davrida o'sha paytdagi ilg'or to'qimachilik sanoatini rivojlantirish uchun ingliz ishlab chiqaruvchilarini himoya qiladigan bojxona bojlari joriy etildi, shuningdek, malakali hunarmandlar davlat xazinasi hisobidan sotib olindi. XVIII asr Buyuk Britaniyada import soliqlari, shuningdek, sanoatning eng muhim tarmoqlarida mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash maqsadida subsidiyalar muhim o'rin egallay boshladi.

XVIII asr oxiri XIX asr boshlariga kelib, AQSH proteksionizm sohasida birinchi o'rinni egallay boshladi (o'sha paytda AQSHda sanoat mahsulotlari uchun eng yuqori bojxona to'lovlari o'rnatilgan), u o'sha davrda ma'lum bo'lgan barcha davlat tartibga solish vositalaridan, shu jumladan bojxona to'lovlari, subsidiyalar va davlat investitsiyalaridan foydalangan holda ilg'or sanoatni yaratishni maqsad qilib qo'ydi, yangi ixtirolarni rag'batlantirish uchun patent qonunini joriy qildi.

Xitoy Xalq Respublikasi iqtisodiyotini ham kuzatadigan bo'lsak, keskin suratlar bilan o'sib borayotgan iqtisodiyotning asosiy yo'nalishlaridan biri to'qimachilik sanoatidir. Angus Maddison ma'lumotlariga tayanadigan bo'lsak ham 1913-yillarda Xitoyda bojxona to'lovlari dunyoda eng past ta'riflarda bo'lgan bo'lsa, 90-yillarga kelib eng yuqori tariflardan biri bo'lganligini ko'rishimiz mumkin.

Yaponiyaning inqirozga qarshi boshqaruv tizimida to'g'ridan-to'g'ri davlat boshqaruvini, asosiy tarmoqlar va korxonalar bo'yicha muomala, narx belgilash va aktsiyalarni taqsimlash jarayonlarini qat'iy nazorat qilish va tartibga solishni ko'rishimiz mumkin.

Buyuk Britaniya tarixida ijtimoiy-iqtisodiy beqarorlik ko'mir qazuvchi, po'lat va to'qimachilik sanoatiga salbiy ta'sir ko'rsatgan. Inqirozni bartaraf etish maqsadida Markaziy Shotlandiyada moliyaviy xizmatlar ko'rsatish, mahsulot ishlab chiqarish quvvatini oshirishni ta'minlovchi, kafolatlar berish, zayom chiqarish, soliq imtiyozlarini taqdim etish, ishchilarni moddiy qo'llab-quvvatlash kabi choralar qo'llangan [5].

Buyuk Britaniya, Italiya, Chexiya kabi rivojlangan G'arb mamlakatlarida aralash iqtisodiyotni yaratish uchun inqirozga qarshi samarali choralar sifatida xususiyashtirish dasturlari ko'riladi.

Pandemiya sharoitida Rossiya Federatsiyasi ishsizlikni oldini olish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash maqsadida, biznes va fuqarolarni qo'llab-quvvatlash uchun imtiyozlar va mablag ' ajratishni joriy qila boshladi. Shuningdek, barcha soliqlarni kechiktirish, ijara to'lovlarini kechiktirish va boshqalar joriy etildi.

O'zbekistonda pandemiya sharoitida tibbiy xizmatlarning himoya niqoblari, xalat kombinezonlari, choyshablarga bo'lgan ehtiyojning keskin o'sishi, davlat tomonidan ushbu mahsulotlarga buyurtma oshirildi, bu esa bo'sh turgan ishlab chiqarish quvvatlarini yuklash imkonini berdi.

2007-2013-yillarda Polshada depressiv hududlarni rivojlantirish dasturini ishlab chiqildi. Ushbu dastur alohida hududlarni ularning keyingi rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan dolzarb muammolar nuqtayi nazaridan keng miqyosda baholashni o'z ichiga oladi. Shuningdek, dasturda hududlarning raqobatbardoshligi aspektlari, hamda inqirozni bartaraf etish dasturlarini yaratish to'liq tahlil qilinadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, tadbirkorlikni faol davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va ichki bozorda raqobatni rag'batlantirish siyosati davlat institutlarining yuqori samaradorligi bilan birga eng yuqori natijani beradi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga normativ-huquqiy va ishlab chiqarish faoliyati (davlat kompaniyalari yoki davlat ishtirokidagi kompaniyalar orqali); xarajatlar va transferlarni amalga oshirish; soliq-budjet va pul-kredit siyosati faol ta'sir ko'rsatadi.

Mamlakatimizda to'qimachilik korxonalarining ahamiyatli ekanligini hisobga olib, tashqi inqiroz tahdidlariga qarshi turish katta iqtisodiy va tashkiliy samara berishi mumkinligini ta'kidlaymiz. Iqtisodiyotdagi inqiroz sharoitida ishlash xususiyatlarini hisobga olgan holda, to'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi kurash strategiyasi har bir korxonaning boshqaruv mexanizmini ustuvor rivojlantirishga asoslanishi kerak.

So'nggi yillarda iqtisodiyotning alohida sektorlariga ko'proq e'tibor berish maqsadida islohotlar chuqurlashtirilayotgani ko'zga tashlanmoqda. 2022-yil aprelida "To'lovga qobiliyatsizlik to'g'risida" yangi qonun qabul qilindi. Hujjat muammoli, lekin faoliyat yuritishga qodir korxonalarni tarkibiy jihatdan o'zgartirishni, ish o'rinlari va mahsuldor tadbirkorlik subyektlariga taqdim etilgan kapitalni himoya qilishni, shuningdek iqtisodiyotda bozor tamoyillariga o'tishni tezlashtirishni rag'batlantirishni maqsad qilib qo'ygan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Алексашкина Е.И., Василёнок В.Л., Негреева В.В. Антикризисное управление на предприятии. -СПб.: Университет ИТМО, 2015 – 92 с.
2. Демчук О.Н., Ефремова Т.А. Антикризисное управление: учеб. пособие. – М.: ФЛИНТА, 2009. –256 с.
3. Жарковская Е.п., Бродский Б.Е. Антикризисное управление. Учебник. – М.: "Омега-Л", 2004. –С. 8.)
4. Кураксина, С. С., & Пряничникова, В. А. (2013). Основные понятийные аспекты антикризисного менеджмента в деятельности сельскохозяйственных предприятий. Вестник НГИЭИ, (11 (30)), 35-43.
5. Сидоренко А.С. Международный опыт антикризисного управления в проекции отечественной практики. Экономика и социум. №2 (45) 20www.iupr.ru
6. Todjimamatova , M.. (2024). To'qimachilik korxonalarida inqirozga qarshi kurashish boshqaruvining afzalliklari. Modern Science and Research, 3(1). Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28171>

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.